

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Юридичний факультет
Кафедра історії держави, права та політико-правових учень

Затверджено
на засіданні кафедри історії держави,
права та політико-правових учень
юридичного факультету
Львівський національний університет імені Івана Франка
(протокол №1 від 30 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри:
проф. Бойко І.Й. _____

Силабус з вибіркової навчальної дисципліни
«Розвиток інституту демократії в сучасних правових концепціях»,
що викладається в межах ОПП «Право»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів з
спеціальності 081 «Право»

**Силабус курсу «Розвиток інституту демократії в сучасних правових концепціях»
2022-2023 навчального року**

Назва курсу	Розвиток інституту демократії в сучасних правових концепціях
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка, юридичний факультет, кафедра історії держави, права та політико-правових учень
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Львівський національний університет імені Івана Франка, юридичний факультет, кафедра історії держави, права та політико-правових учень
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	08 Право, 081 Право
Викладачі курсу	Коваль Андрій Федорович, к.ю.н., доцент
Контактна інформація викладачів	Коваль Андрій Федорович - andrii.koval@lnu.edu.ua, тел. (032) 239-41-73.
Консультації по курсу відбуваються	Очні консультації відбуватимуться в день проведення занять. За попередньою домовленістю можливі он-лайн консультації через Teams. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту або телефонувати відповідному викладачу курсу.
Сторінка курсу	https://law.lnu.edu.ua/course/rozvytok-instytutu-demokratii-v-suchasnykh-pravovykh-kontseptsiiakh
Інформація про курс	Як на Заході, так і в країнах Центральної та Східної Європи відбувається відродження значущості концепції локальної демократії. Цей відновлений інтерес виник по ряду різних причин. У сталих демократичних державах виникли нові соціальні проблеми, пов'язані із глобалізацією, урбанізацією та масовою міграцією. Пошуки шляхів вирішення цих проблем призвели до перегляду того, як міста найбільш ефективно можуть реагувати на виклики глобалізованого світу. З іншого боку, у країнах, де відбувається демократичний транзит, є можливість фундаментальної перебудови системи місцевого самоврядування, і успіхи багатьох постсоціалістичних країн щодо створення ефективного місцевого управління у відповідності до європейських стандартів є загальновідомими.
Коротка анотація курсу	Дисципліна « Розвиток інституту демократії в сучасних правових концепціях » є вибірковою навчальною дисципліною з спеціальності 081 «Право» для освітньої програми бакалавр, яка викладається на 8-ому семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).

<p>Мета та цілі курсу</p>	<p>Мета вивчення дисципліни. Здобувачі мають дослідити і з'ясувати, що локальна демократія є підґрунтям для ефективного функціонування демократії на національному рівні. Про це, зокрема, йдеться у преамбулі до «Європейської хартії місцевого самоврядування», де зазначено, що саме місцеве самоврядування закладає підвалини демократичного режиму, найбільш повною мірою дозволяє реалізовувати право громадян на участь в управлінні державними справами.</p> <p>Завдання курсу. Здобувачі мають дослідити становлення та розвиток демократії від античності до сьогодення, визначити основні принципи демократії, концепції та форми демократії, ознайомитись з критикою демократії та ризики для демократичних держав, дослідити розвиток демократії в Україні, та з'ясувати переваги та недоліки електронної демократії в Україні та світі.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Багмет М. О. Історія та практика державного управління і місцевого самоврядування в Україні : у 2 т. / М. О. Багмет, В. М. Ємельянов. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Т. II. – Вип. 9. – 236 с. (Серія «Україна історія і сучасність») [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://buklib.net/books/35885/. 2. Бандура О. Антропологічний підхід до аксіології права / О. Бандура // Антропологія права: Філософський та юридичний виміри (стан, проблеми, перспективи) : матеріали першого всеукраїнського круглого столу (м. Львів, 16–17 вересня 2005 р.). – Л. : Край, 2006. – С. 27–37. 11. Баранов Н. А. Популизм как политическая деятельность / Н. А. Баранов. – СПб. : Изд-во СЗАГС, 2002. – 44с 3. Богінич О. Л. Принцип рівності : міфологеми правосвідомості та реалії правового життя (досвід України) / О. Л. Богінич // Принцип рівності у праві: теорія і практика : моногр. / за заг. ред. Н. М. Оніщенко. – К. : Юридична думка, 2014. 4. Гайворонський В. Яким має бути механізм впровадження принципу верховенства права / В. Гайворонський // Право України. – 2005. – № 10. – С. 114–118. 5. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=55-12. 6. Демократичний політичний режим // Політологія: терміни, поняття, персоналії, схеми, таблиці : навч. словник-довідник для студ. вищих закладів освіти / укл.: В. М. Піча, Н. М. Хома ; наук. ред. В. М. Пічі. – К. : Каравела ; Л. : Новий Світ-2000, 2001. – 311 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vpolitike.com.ua/pages/view/421. 7. Демократичні цінності Європи: пам'ятка користувачеві. – ІваноФранківськ : Центр європейської інформації, 2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ukrcei.org/uploads/files/default/demokratichni_cinnosti_evropi.pdf. 8. Державотворення і правотворення в Україні: досвід, проблеми, перспектива : моногр. / за ред. Ю. С. Шемшученка. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. – 656 с.

9. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_015_57
10. Закон України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» від 8 квітня 2014 р. № 1188-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 23. – Ст. 870. 62.
11. Закон України «Про очищення влади» від 16 вересня 2014 р. № 1682-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 44. – Ст. 2041. 162
12. Зубко М. В. Стародавня демократія грецького та римського суспільств: порівняльна аксіологія інтересів та потреб / М. В. Зубко // Мультиверсум. Філософський альманах. – К. : Центр духовної культури, 2004. – № 42 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.filosof.com.ua/Jornel/M_42/Subko.htm
13. Кабанець О. С. Верховенство права як ціннісна складова демократії / О. С. Кабанець // Альманах права. Основоположні принципи права як його ціннісні виміри. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2012. – Вип. 3. – С. 179-182.
14. Кельзен Г. Про сутність і цінність демократії / Г. Кельзен. – Х. : ВНТЛ-Класика, 2013. – 139 с.
15. Ключник Р. Розвиток теорії та практики демократії: ретроспективний аналіз / Р. Ключник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zgroup.com.ua/article.php?articleid=5201>
16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. / [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004_91.
17. Коростей В. Правові проблеми національної демократії / В. Коростей // Право України. – 2003. – № 1. – С. 123–126. 165 98.
18. Кравченко Ю. Ф. Свобода як принцип демократичної правової держави : автореф. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.01 / Ю. Ф. Кравченко. – Х. : Нац. академія України ім. Я. Мудрого, 2003. – 38 с.
19. Луць Л. А. Європейські міждержавні правові аспекти та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичні аспекти) / Л. А. Луць ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – К., 2003. – 304 с.
20. Мілль Дж. Ст. Про свободу : есе / Дж. Ст. Мілль. – К. : Основи, 2001. – 463 с.
21. Невичерпність демократії : Видатні діячі минулого і сучасності про вільне, демократичне суспільство і права людини / упоряд. О. І. Терех, Я. Г. Оксюта. – К. : Український письменник, 1994. – 174 с. 141.
22. Оніщук М. В. Референдна демократія: проблеми конституційної теорії та практики : моногр. / М. В. Оніщук. – К. : Вид-во Європейського ун-ту, 2009. – 450 с.
23. Осетинський В. Введення у концепцію прав людини / В. Осетинський // За матеріалами Вищого Міжнародного курсу Захисту Прав Людини, Гельсінська Фундація Прав Людини (Варшава, Польща) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ccf.org.ua/for-socialworkers-article>.
24. Основи демократії : навч. посіб. / за заг. ред. А. Колодій. – К. : Ай Бі, 2004. – 668 с.

	<p>25. Толстенко В. Інститути безпосереднього народовладдя у визначенні форми сучасної держави / В. Толстенко // Право України. – 2014. – № 3. – С. 171–179.</p> <p>26. Фісун О. Історико-політична природа категорії «народовладдя» в конституційних актах України (виникнення і еволюція) / О. Фісун // Вісник Конституційної Асамблеї. – 2013. – № 1. – С. 238–243. 250.</p> <p>27. Цветков В. В. Демократія і державне управління: теорія, методологія і практика : моногр. / В. В. Цветков. – К. : Юридична думка, 2007. – 336 с.</p> <p>28. Цицерон М. Про державу. Про закони. Про природу богів / М. Цицерон ; пер. з лат. В. Литвинова. – К. : Основи, 1998. – 476 с.</p> <p>29. Шаповал В. М. Вибори як форма безпосередньої демократії (питання теорії) / В. М. Шаповал // Часопис Парламент. – 2004. – № 8. – С. 6–14. 268. Шаповал В. Конституційна категорія соціальної держави / В. Шаповал // Право України. – 2004. – № 5. – С. 14–19. 269.</p> <p>30. Швець В. Особливості становлення демократії та впровадження демократичних цінностей в Україні і світі / В. Швець, Ю. Шайхалієва // Віче. – 2010. – № 17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.viche.info/journal/2183/</p> <p>31. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації» від 8.11. 2017 №797 [Електронний ресурс]. – Режим доступу https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80#Text</p> <p>32. Barber B. Participatory Democracy / B. Barber // Encyclopedia of Democracy. – New York, 1995. – Vol. 3. – P. 57–69. 285.</p> <p>33. Dahl R. Democracy and Its Critics / R. Dahl. – New Haven ; London, 1989. – 215 p. 286. UN Summit Outcome document (2005), para. 135</p>
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	32 години аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 58 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	У підсумку навчання студенти повинні володіти понятійним апаратом та методикою дослідження; аналізувати закономірності та особливості становлення і розвитку основних етапів інституту демократії.
Ключові слова	Демократія, народовладдя, громадянське суспільство.
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем
Теми	<ol style="list-style-type: none"> 1. Становлення та розвиток демократії від античності до сьогодення. 2. Основні принципи демократії. 3. Основні концепції демократії

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Форми демократії. 5. Інститути демократії 6. Критика демократії та ризики для демократичних держав 7. Розвиток демократії в Україні 8. Електронна демократія в Україні та світі: ризики, переваги, досягнення.
Підсумковий контроль, форма	Есе
Пререквізити	Зважаючи на специфіку дисципліни важливими є знання, набуті після прослуховування курсу «Теорії держави і права», зокрема: типи та особливості правових систем; поняття прав людини, джерела їх закріплення; курсу «Історії держави і права зарубіжних країн» та «Історії держави і прав України»; «Конституційного права України».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Навчальний курс передбачає проведення лекційних занять в інтерактивному режимі та практичних (семінарських занять) з обговоренням дискусійних питань, аналізом особливостей розвитку інституту демократії у Європі та Україні.
Необхідне обладнання	Опанування дисципліни не передбачає використання спеціального обладнання та програмного забезпечення, крім загально вживаних програм і операційних систем.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <p>Відмінно (А) – присутність на заняттях, активність, написання та презентація есе, яке було оцінене на 46-50 балів.</p> <p>Дуже добре (В) - присутність на заняттях, активність, написання та презентація есе, яке було оцінене на 41-45 балів.</p> <p>Добре (С) - присутність на заняттях, активність, написання есе, яке було оцінене на 36-40 балів.</p> <p>Задовільно (D) – присутність на заняттях, написання есе, яке було оцінене на 31-35 балів.</p> <p>Достатньо (Е) - присутність на заняттях, написання есе, яке було оцінене на 26-30 балів.</p> <p>Незадовільна оцінка - відсутність на заняттях і есе оцінене на 25 балів та менше.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають одну письмову роботу (есе). Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про</p>

	<p>неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному оцінюванні, самостійній роботі та бали підсумкового оцінювання. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання тощо.</p>
<p>Орієнтовна тематика для написання есе</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дорадча демократія: модернізація чи криза народовладдя? 2. Сучасна демократія: проблеми та перспективи розвитку. 3. Ризики електронної демократії. 4. Функції демократії: проблеми реалізації. 5. Громадянське суспільство як основа сучасної демократії. 6. Мімікрія тоталітарних режимів з псевдодемократичним устроєм. 7. Виклики сучасної демократії. 8. Слабкість та сила ліберальних демократій.
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>